

kami ne. Zato pa z Bogom živimo v miru in ga imamo radi.

In zakaj je tako? Kaj je glavni vzrok te presrečne vojne in vsega zla, ki ga kot vojna dan za dan za dnevom? Ker Nemci, oziroma vsenemci, mislijo, da so vsi narodi njihovi sužnji. In kako dolgo bodo tako? Dokler ne dobi vsak narod svoje samostojnosti. Vsak narod ima pravico do svobode na svoji zemlji, do lastnega razvoja pod božjim solncecem. Vsi narodi na svetu so tega mnenja in se po tem ravnaajo, samo vsenemski Mihelci in madžarski šovinisti še ne. Pa neizprosni čas bo tudi nje naučil pameti. Nemški delavec in ogrski kmet sta za sporazumni mir med narodi, kakor jaz, samo njihovi kričači in mogotci, ki še niso skušali vojnega gorja na lastni koži in v lastnem želodecu, nočejo priznati tega in s tem zavlačujejo vojno.

To me je napotilo, da sem podpisal jugoslovansko deklaracijo. Slišal sem o njej že v vjetništvu, a zdaj sem jo spoznal iz naših listov, uvidel pa tudi njeno skrajno potrebo. Podpisal sem jo tudi za svoje otroke, ker jim želim dobro. Slovenec ima tudi pravico do pravice. B. G.

Jugoslovani!

Mariborsko mesto ima na poti do Adrije in kot križišče važnih železnic največji pomen za ohranitev Štajerskih Slovencev. Skrbeti moramo torej, da naša mladina na tej važni točki ne ide v pogubo, ampak ima priliko se v svojih šolah narodno ohraniti.

Ker so dosedanji poskusi doseči javno šolo vsled nasprotne avtonomne mestne občine ostali brez uspeha, hočemo sami svoje šole najprej v mestu in potem v okolici ustanovljati.

Zato so se zbrali v znamenju narodnega zedinjenja podpisani zastopniki mariborskih Slovencev in sklenili delati z vsemi silami na to, da ustanovijo letos v Mariboru slovensko šolo.

Ker pa so v današnjih razmerah stroški za taka podjetja nenavadno veliki, se obračajo podpisani na ves jugoslovanski narod z nujno prošnjo, da ji prispejijo posamezniki in korporacije z denarnimi doneski na pomoč ter pomagajo rešiti slovenskemu narodu v najvažnejšem trenutku mladi naraščaj.

Prispevke prevzema mariborska moška podružnica družbe sv. Cirila in Metoda, ki upravlja poseben fond izključno za slovensko šolo v Mariboru.

Kdor daruje 1000 K, je pokrovitelj, kdor daruje 300 K, je ustanovnik, kdor pa 100 K, je dobrotnik slovenske šole v Mariboru.

Imena pokroviteljev se vklešejo v svoječasnem šolskem posloju v posebne spominske plošče, imena ustanovnikov pa se vpišejo v zlato knjigo slovenske šole v Mariboru. Imena vseh podpornikov se objavijo v časopisih.

Največje zaščitenje pa bo imel vsak posamezni odpornik v zavesti, da pomaga s svojim darom ohraniti jugoslovanskemu narodu slovensko kri.

Solski odsek:

Dr. Josip Hohnjec, profesor bogoslovja.

Anka Leskovarjeva, odv. soproga.

Stanko Marin, uč. profesor.

Dr. Rad. Pipuš, odvetnik.

Fran Pišek, tajnik.

Marija Poljančeva, prof. soproga.

Dr. Fran Rosina, odvetnik.

Dr. Karel Verstovšek, dež. in drž. posla. ec.

Fran Voglar, gimn. profesor.

Franjo Zebot, urednik.

Prehranjevalna beda.

List „Grazer Volksblatt“ z dne 15. t. m. pod naslovom „Die Brotbittfahrten nach Budapest und Berlin“ („Kako se vozijo v Budimpešto in v Berlin prositi za kruh“) velezanimiv članek, ki ga tu, seveda samo po vsebini in najkrajši obliki objavljamo.

Uvodoma se peča omenjeni članek z nujno zahtevo Tirolcev, ki so te dni v Budimpešti in v Berlinu zahtevali izdatne prehranjevalne pomoči. List piše, da to ni nikako beračenje, če Avstriji od Nemčije zahtevajo to pomoč, kajti Nemci so bili prvi, ki so se polastili ogromnih zalog živil v Rusiji, oziroma Rusko-Poljski. Nato so bili veliki nemški vojaški oddelki pridržani Galiciji, kjer so imeli celo svoje domačinske kadre; seveda so skrbeli, da so se polastili čim največ živil (... sorgen, dass sie nicht zu ruck blieben). Ista je bila v Rumuniji. Tudi tu so imeli nam nadmočne vojaške oddelke in spravili zlasti prehranjevalne zaloge v svojo osirbo. Ker je imci in še ima vsak nemški vojak pravico, poslati gotove (ne male) množine svojem direktino, je umevno, da je bil doslej delež Nemčije na prehranjevalnih sredstvih skoro vedno napram našemu vsaj dvojen. Kot tu povsodi, tako so delali tudi v Italiji. Avstrijsko vrhovno armadno vodstvo je odredilo, da se mora v zasledenih italijanskih krajih pustiti prvič prebivalstva kar rabi za prehrano do nove žetve, nadalje da se mora pustiti vsaj dovolj semenskega žita in odvzelo plačati po dnevnih cenah; za lastno prehrano morajo prebivalcem preostati vsaj za dobo treh mesecev. A nasprotno so ravnali Nemci v vsakem oziru: kraji, v katerih so oni imeli svoje čete, po njih odhodu niso imeli živeža ponajveč še za tri dni ne. List zahteva od naše vlade, da napram Nemčiji odločno nastopi in

pusti v nemar vsako mehkočutnost. Kar zahteva glede prehrane Avstrije od Nemčije je, da je v polni meri deležna nad preobilico le te, za katero smo bili doslej prikrajšani.

Doslej si pač noben list ni upal tako odkritosrčno pisati o vzrokih strašne prehranjevalne bede v Avstriji. Nas to tem bolj veseli, ker je ta članek najlepša klofuta raznim vsenemskim revolverjem kot so: Marburger Zeitung, Grazer Tagblatt, Tagespost, Deutsche Wacht, Stajerci in drugi njim enaki, ki so doslej vedno vpili, da je živeža dosti, pa da jih hočemo izstradati. Ni ga. Radi zgorajšnjega je bil konzum iz zaledja tim večji, da pa so vsled tega nastale pri nas še posebno ostre rekvizicije, temu so krivi našeti Clartyjevi prijatelji.

Srce in pravica sta mrtva.

Ob hrvatski meji se godijo zdaj čudne stvari. Prepovedan je preko meje vsak promet z živili. Je pa za mejo na Štajerskem družina z večjim številom otrok. Zmanjkalo jim je vsega, le nekoliko repe je še pri hiši. Začetkom meseca majnika reče mati dvema otrokoma: „Pojdita na Hrvatsko in kupita kak liter žita, da bomo vsaj enkrat jedli.“ Otroka gresta in res dobita 4 l žita, liter po 4 K. A ko se vračata, ju zasačijo žandarji in jima vzamejo še to proč. Vse mile prošnje niso nič pomagale. Doma je pa zastoj čakala uboga mati, zastoj lačni bratci in lačne sestrice.

Ob istem času je kupil nek štajerski gostilničar na Hrvatskem 1000 kg masti in dal za njo 40.000 K. Dobil so ga na meji vojaki; a gostilničar (nemškutar) je dal „strogemu“ gospodu naredniku 500 K kot znamenje posebne prijaznosti. In zdaj bodo lahko s to mastjo zabelili marsikatero jed na Štajerskem, seveda ne lačnim štajerskim revežem, temveč že vsega dobrega sitim madžarskim židom.

Iz Središča se nam poroča o sličnem slučaju: Naša državna meja proti Ogrski je močno zastražena: na ogrski strani stražijo financarji in vojaki, na naši strani pa tudi vojaki. Vse to iz gole nevoščljivosti, da ne bi kaka živila prišla iz ene polovice skupne države v drugo. Ker pa posamezniki iz vendar večasih hočejo spraviti kaj čez granico, so pripetijo tudi nezgode. Sredi preteklega tedna je našla neka mlada žena iz Sv. Jurija v Medjimurju — mati treh otrok, katere mož služi pri vojaki — v Središču 7 kg fižola na prodaj. Zasačil jo je ogrski financar in ker mu je skušala uteči čez mejo, jo je — — — ustrelil! Za 7 kg fižola — smrt! Žena je mrtva ležala tri dni (!) na mestu, kjer je bila od 5. nancarja ustreljena, predno je prišla neka ogrska sodna komisija, ki je preiskala ta grozni slučaj. Značilen primer postopanja naših ogrskih — sodržavljancev.

Od beneške meje.

Pred dvema letoma smo čitali v časopisju važne besede iz Hamburga, naj dobi Avstrija tisti del Benečije, ki je naseljen s Slovenci. Te besede so vzradostile posebno Slovence. Da, beneške Slovence nazaj k materi domovini, nazaj k slovenskemu narodnemu telesu. Saj beneški Slovenec ni nikdar hrepenel po italijanski vzgoji in kulturi. Zato je legla velika žalost na beneške Slovence, kakor tudi na vse druge Slovence, ko so leta 1866 prišli beneški Slovenci po krivici pod Italijo. O tem nam pričajo premmnoge pesmi, ki so jih takrat in v poznejših letih zložili beneški rodoljubi. „Jaz nisem Taljanka pa tudi ne bom“, komu ni znana ta pesem, ki jo je zložil beneški Slovenec Podreka, pesem, ki glasno kliče: „Slovenka sem, Slovenec sem, tega mi ne morete odvzeti.“ In ta zelo načrten del našega naroda je ohranil svoj jezik, kljub temu, da ni užival pod italijansko vlado v narodnem oziru nobenih pravic, ampak le preganjanje in zatiranje. Glavno zaslugu pa imajo pri tem slovenski beneški duhovniki, ki so učili in razlagali nauk božji v slovenskem jeziku samo v cerkvah, ker je bila v šolah in uradih slovensčina prepovedana. Globokovrni beneški Slovenec, ki je črpal svojo izobrazbo v materinščini v cerkvi je kakor Bogu tako tudi svojemu jeziku, svojemu narodu ostal zvest.

Bilo je leta 1908, ko se je po vsej Avstriji slovesno obhajala 60letnica vladarja cesarja Frana Jožefa. V obsejni vasi na beneški meji se je slovesne službe božje udeležil starček, beneški Slovenec, Radeckijev veteran. Njegove prsi so krasile kolajne hrabrosti, katere si je pridobil pod Radeckijem v bitkah na Laškem. Ob palci je pridrsal čez državno mejo, da se je zamogel udeležiti slovesne službe božje. Vse je zrl na njegove s hrabrostnimi svetinjami pokrite prsi. Z mladeniškim ognjem se je izrazil: „Tudi jaz sem se bojeval pod Franc Jožefom na Laškem, zato sem prišel k tej slovesnosti.“ Ta starček se je že preselil v večnost, a čustva, ki jih je gojil v svojem srcu, pač niso zamrla v beneških Slovencih, kateri z veseljem čitajo slovenske knjige ter se tako živo zavedajo svoje slovenske narodnosti, da nas takraj državne meje nekateri izmed njih smatrajo za Nemce. Doživel sem sledeči dogodek, ki ga ne bom nikdar pozabil. Pred 11 leti sem obiskal zelo načrjenega navdušenega beneškega Slovenca. Proti jugozapadu se je pred nama razprostirala furlanska ravnina, proti severovzhodu za nama se je dvigal Matajur in Kolovrat, po katerem se vije državna meja. Med pogovorom se je izrazil: „Dol na Laškem, tu na Slovenskem, gor na Nemškem.“ To se pravi: dol so Lahi, tu smo Slovenci, gori ste Nemci. Pač je beneškemu Slovencu prešel v kri in meso spomin, oziroma strah na zistem, ki je vladal pod Avstrijo na

Beneškem, odtod tudi ono nam drugače nerazumljivo glasovanje za Italijo leta 1866.

Sedanja vojna bo odločila usodo narodov. Vsi naši sovražniki razven nezveste bivše zaveznice zemljebene Italije so povdarjali opetovano in povdarjajo, da se bojujejo za pravice teptanih in zatiranih malih narodov. Kateri narod pa pod božjim solncecem je bil bolj zatiran in teptan kot slovenski na Beneškem? Zato Slovensko Benečijo nazaj k materi domovini, beneške Slovence nazaj k slovenskemu narodnemu telesu!

Leta 1916 se je neki laški vjetnik, beneški Slovenec, ko je na potu v vjetništvo počival v neki vasi, izrazil: „Bog daj, da bi Avstriji prodrli globoko v Italijo, da bi mi beneški Slovenci bili zopet združeni z vami.“ Avstriji so prodrli v Italijo. Dal Bog, da bi bili tudi beneški Slovenci združeni z nami v svobodno državo Jugoslavijo pod žezlom blagega in miroljubnega našega cesarja Karla I. Črnhovski.

Razne politične vesti.

Slovensko-hrvatski tabor na Bizeljskem. V nedeljo, dne 12. maja, se je vršil ob krasnem vremenu na Bizeljskem ob Sotli tako veličasten tabor Slovencev in Hrvatov, kakor si lepšega niti predstavljati ne moremo. Na shod je prihitelo 6—8000 Slovencev in Hrvatov, da si v bratski edinosti in navdušenju podajo roke ter da si sveto prisežejo, da se hočejo podpirati drug drugega v sveti borbi proti skupnemu sovražniku. Najzborovanje so prišli poslanci dr. Korošec, dr. Jankovič in dr. Benkovič. Pod slayolokom je v navdušenih besedah nagovoril in pozdravil v imenu Hrvatov načelnika Jugoslovanskega kluba dr. Korošca Hrvat-poslanec dr. Zivko Petričič, v imenu Hrvatice mladenka Mrzjak iz Brelova ter mu izročila velik venec z narodnimi traki, v imenu Srbov pa vseučilišnik Milan Popovič. Zborovanje je otvoril domači župnik č. g. Rudolf Raktelj, ki je predlagal za predsednika domačega župana Josipa Janežiča. Kot prvi je govoril, obsut s cvetjem in viharno pozdravljen načelnik Jugoslovanskega kluba poslanec dr. Korošec, ki je rekel, da je vlada

kajti prepovedala je po brežiškem okrajnem glavarstvu, da naši brati Hrvati in Srbi onkraj Sotle ne smejo govoriti na tem velikem ljudskem taboru.

Vlade zginejo, a Jugoslovani bodo ostali. Izgubiti nimamo ničesar, kajti dozda smo bili samo sluge in tlačani Nemcev. Besedam dr. Korošca je sledilo nepopisno ploskanje, cvetje je deževalo po zraku, trobojnice so zmagovito zavihrale in narod je v prekipevalnem navdušenju zapel: „Oj, Slovani, še živijo!“ Nato je mladenka iz St. Petra p. Sv. gorami izročila dr. Korošcu krasen lovorov venec, prepleten s slovenskimi, hrvatskimi in srbskimi traki, zastopnice bizeljskih in brežiških Slovencev so mu pa izročile nad 3000 K kot dar za gradnjo slovenske šole v Mariboru. Navdušeno pozdravljena sta na to govorila poslanca dr. Jankovič in dr. Benkovič, ter končno Hrvat iz Dalmacije profesor Segvič, ker se je izkazal kot dalmatinski Hrvat, torej iz tostranske državne polovice. Navdušenje, da se bo vkljub vladni prepovedi vendar le čula hrvatska beseda, je bilo tako velikansko, da govornik dolgo časa ni mogel priti do besede. Govornik si je prav pošteno privoščil Nemce in Madžare ter končal z besedami iz zakladnice slavnega Zrinskega: „Ne zaupaj Nemcu in zimskemu solcu.“ Po navduševalnem govoru posestnika Jarnoviča je bila sprejeta resolucija, v kateri se izraža neomejeno zaupanje Jugoslovanskemu klubu zlasti njegovemu načelniku dr. Korošcu in v kateri se protestira proti poizkusu vlade, da loči Hrvate in Srbe od Slovencev. S pesmijo „Lepa naša domovina“, je bil zaključen ta shod Slovencev, Hrvatov in Srbov, ki ga je prištevati med najsijajnejše tabore v zgodovini jugoslovanskih taborov.

Shod v Trbovljah — prepovedan. Novi vodja celjskega okrajnega glavarstva, neki Wolte, se je hotel pri svojem nastopu prikupiti Nemcem s tem, da je prepovedal ljudski tabor v Trbovljah na binkoštno nedeljo. Kljub temu pa se je zbralo na zborovališču nad 10.000 ljudi. V velikem številu so prišli tudi delavci-ruđarji. Govorili so zbrani množici poslanec dr. Benkovič, socialdemokratski vodja Cobal in župnik Časl. Ogromne množice so sklenile, da se mora zborovanje na vsak način vršiti v najkrajšem času, in naj se zgodi, kar hoče. Za 1. maj je vodstvo rudnikov rudarjem dalo prosto, za Binkošti, ko je slovenski rudar hotel javno in odločno povedati vsemu svetu, da je tudi on za majniško deklaracijo, da tudi on stoji za Jugoslovanskim klubom v boju za našo staro pravdo, tega ni hotelo.

Shod je vlada lahko prepovedala, ni pa mogla v srcih fisočerihi zatreti navdušenja za svobodo Jugoslovancev. Lahko rečemo, da je ta vladna prepoved še bolj požgala naše ljudstvo, da se bo še z večjo odločnostjo borilo proti vladi, ki je v zvezi s svojimi nemškimi prijatelji največja nasprotnica svobode Jugoslovancev. Vlada s svojo prepovedjo ni koristila sebi, koristila je naši stvari.

Jugoslovanski socialni demokratje so tudi kot en mož za Jugoslavijo. Njih vodja Cobal je izjavil na prepovedanem taboru v Trbovljah: „Jugoslovanski socialni demokratje so med prvimi, ki bodo stopili, če treba tudi na cesto za uresničenje ideje združitve vseh jugoslovanskih narodov na podlagi samoodločbe in enakopravnosti.“